

Diabetes mellitus en het rijbewijs

Bijna een miljoen mensen in Nederland heeft diabetes mellitus (verder: diabetes). Voor hen is deze brochure bedoeld. U vindt hier informatie over het halen en houden van het rijbewijs (alle categorieën) als u diabetes hebt. En hoe het CBR u daarbij kan helpen.

- [mobiel en veilig](#)
- [verklaring van rijvaardigheid en rijgeschiktheid](#)
- [gestelde eisen](#)
- [rijtest](#)
- [colofon](#)

Belangrijke tips

Let bij diabetes goed op de volgende punten:

- bepaal de bloedglucose vóór aanvang van elke rit;
- nuttig eventueel preventief koolhydraten en houd snelwerkende koolhydraten tijdens de rit bij de hand;
- meet bij een lange rit regelmatig de bloedglucose;
- zoek in geval van een (dreigende) hypoglycemie onmiddellijk een veilige plaats op. Zet de motor uit en haal de sleutels uit het contact, neem koolhydraten;
- rijd pas verder als na controle is gebleken dat uw bloedglucose niet meer te laag is (> 6 mmol/liter).

Mobiliteit en verkeersveiligheid

Mobiliteit is belangrijk. Het CBR zet zich in om zoveel mogelijk mensen op een veilige en verantwoorde manier aan het verkeer te laten deelnemen. Dus ook als u diabetes hebt. Als uw auto eventueel aangepast moet worden, bent u bij ons ook aan het goede adres. Voor meer informatie of een persoonlijk advies kunt u [contact](#) met ons opnemen.

Verklaring van rijvaardigheid en rijgeschiktheid

Het CBR geeft geen rijbewijs af, maar verstrekt de Verklaring van rijvaardigheid en de Verklaring van geschiktheid. Die hebt u nodig om bij de gemeente een rijbewijs aan te vragen.

De Verklaring van rijvaardigheid wordt automatisch naar het Centraal Rijbewijzen- en Bromfietscertificatenregister (CRB) gestuurd als u slaagt voor uw theorie- en praktijkexamen. U hebt dan laten zien voldoende kennis en vaardigheden te bezitten om veilig de weg op te gaan.

De Verklaring van geschiktheid gaat automatisch naar het CRB als u medisch en praktisch gezien achter het stuur kunt plaatsnemen. De medische rijgeschiktheid wordt in eerste instantie getoetst via een vragenlijst, de zogeheten Eigen verklaring. Als u diabetes hebt, keert de beoordeling van de rijgeschiktheid periodiek terug.

Eigen verklaring

Met het formulier Eigen verklaring vraagt u bij het CBR een Verklaring van geschiktheid aan. De Eigen verklaring is bij gemeenten, rij scholen en [theorie-examen centra](#) van het CBR te koop. Op het formulier staan elf vragen over de aanwezigheid van ziekten, afwijkingen en aandoeningen die van invloed kunnen zijn op uw rijgeschiktheid. U moet het formulier zelf invullen en ondertekenen.

- [mobiel en veilig](#)
- [verklaring van rijvaardigheid en rijgeschiktheid](#)
- [gestelde eisen](#)
- [rijtest](#)
- [colofon](#)

Aantekening van een arts

Als u diabetes hebt, dan beantwoordt u minimaal één van de vragen op de Eigen verklaring met 'JA'. Om die reden moet het formulier worden voorzien van een aantekening door een arts. Deze aantekening geeft de medisch adviseur bij het CBR informatie over de aard en de ernst van de ziekte. De arts moet in zijn aantekening op de Eigen verklaring in ieder geval antwoord geven op de volgende vragen:

- Hoe lang bestaat de diabetes?
- Met welke tabletten of insuline vindt de behandeling plaats?
- Is er sprake van hypoglycemieën (een te lage bloedglucose)? Zo ja, hoe vaak treden ze op?
- Hoe worden de hypoglycemieën herkend? Op welke wijze worden deze opgevangen?
- Zijn er complicaties van ogen, zenuwen, nieren en/of hart en bloedvaten? Zo ja, hoe ernstig zijn deze?
- Op welke wijze wordt de diabetes gecontroleerd?

Eigen verklaring met Geneeskundig verslag

Soms heeft het CBR een Eigen verklaring met een ingevuld Geneeskundig verslag nodig. Dat is het geval bij de volgende personen:

- u bent zeventig jaar of ouder;
- u vraagt een Verklaring van geschiktheid aan voor een 'groot' rijbewijs zoals vrachtauto of autobus, eventueel met aanhanger, ongeacht uw leeftijd.

Voor het invullen van het Geneeskundig verslag verricht de arts een rijbewijskeuring. U kiest de arts zelf uit (bij voorkeur niet de eigen huisarts). Als u een Verklaring van geschiktheid voor het groot rijbewijs (categorie C, D, CE en/of DE) aanvraagt, dan moet het verslag worden ingevuld door een arts van een Arbodienst.

Het Geneeskundig verslag vormt de rechterpagina van het tweebladige formulier Eigen verklaring. Het is te koop bij de gemeente, een aantal rijsscholen en de [theorie-examencentra](#) van het CBR. Daarnaast betaalt u voor de aantekening die een arts maakt op de Eigen verklaring en het Geneeskundig verslag.

- [mobiel en veilig](#)
- [verklaring van rijvaardigheid en rijgeschiktheid](#)
- [gestelde eisen](#)
- [rijtest](#)
- [colofon](#)

Rijbewijskeuring niet door uw eigen arts

In Nederland is het niet de gewoonte dat een behandelend arts over zijn eigen patiënten verklaringen verstrekt. De richtlijnen van de artsorganisatie KNMG verbieden dit zelfs. U moet dus meestal een andere arts vragen de aantekening te plaatsen of de keuring te verrichten. Deze arts kan contact opnemen met uw behandelend arts, uiteraard alleen als u daarin toestemt.

Verwijzing voor nader onderzoek

De Eigen verklaring en de bijbehorende aantekening of Geneeskundig verslag van de arts stuurt u naar het CBR-kantoor in uw regio. De medisch adviseur van het CBR kan op basis hiervan om een nader onderzoek en advies vragen. Meestal zijn er dan twijfels over uw medische rijgeschiktheid, of over de duur van de geschiktheid. Voor dit onderzoek wordt u (op eigen kosten) verwezen naar een medisch specialist. Dit kan bijvoorbeeld een oogarts, internist of neuroloog zijn. De medisch adviseur van het CBR verricht zelf geen keuringen.

Aan welke eisen moet u voldoen?

Het CBR toetst uw rijgeschiktheid aan de hand van de eisen uit de '[Regeling eisen geschiktheid 2000](#)'. Deze regeling is vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat en is bindend; het CBR mag daarvan niet afwijken.

De eisen voor mensen met diabetes staan in paragraaf 5.2 van de bijlage. Deze zijn in maart 2004 aangepast op basis van een nieuw advies van de Gezondheidsraad. Dit advies, met de titel 'Rijgeschiktheid van mensen met diabetes mellitus', vindt u op de website van de [Gezondheidsraad](#).

Een korte samenvatting van de eisen bij diabetes vindt u hieronder. Voor de beoordeling van de rijgeschiktheid worden de rijbewijzen ingedeeld in [twee groepen](#).

Voor alle mensen met hypoglycemiën

Hebt u wel eens –plotseling en onverwacht– last van een bewustzijnsdaling of -verlies, veroorzaakt door hypoglycemie? Dan komt u niet in aanmerking voor een rijbewijs. Dit geldt voor elke rijbewijscategorie. Gaat de ziekte bij u gepaard met ernstige complicaties aan ogen, zenuwstelsel of hart en bloedvaten? Ook dan bent u niet geschikt om veilig een motorrijtuig te besturen.

Groep 1: 'Klein' rijbewijs

- A (motor),
- B (personenauto) en
- BE (aanhanger bij B)

Groep 2: 'Groot' rijbewijs

- C (vrachtauto),
- D (autobus),
- CE (aanhanger bij C) en
- DE (aanhanger bij D)

- **mobiel en veilig**
- **verklaring van rijvaardigheid en rijgeschiktheid**
- **gestelde eisen**
- **rijtest**
- **colofon**

Oneens met de uitslag?

U hebt recht op een (her)keuring als u het oneens bent met de uitslag. Neem dan in ieder geval binnen vier weken schriftelijk contact op met: **CBR afdeling herkeuringen, postbus 3014, 2280 GA Rijswijk ZH.** Voeg een kopie van de brief bij waarin u bent geïnformeerd over uw geschiktheid.

Als u bezwaar hebt tegen de wijze waarop het CBR de eisen uit de 'Regeling eisen geschiktheid 2000' uitlegt, kunt u een bezwaarschrift indienen bij de afdeling Juridische Zaken van het CBR-hoofdkantoor. U kunt niet tegelijk een herkeuring aanvragen en bezwaar aantekenen.

Wanneer wel of geen rijbewijs

Gelukkig zijn er meerdere mogelijkheden om uw rijbewijs te halen of houden als u diabetes hebt. Hieronder leest u hoe.

Bij behandeling met middelen die doorgaans geen hypo kunnen veroorzaken

Wie vrij is van complicaties, kan op basis van de aantekening van de arts worden goedgekeurd. Dit geldt dan voor een termijn van maximaal tien jaar. Iedere tien jaar is een rapport van een oogarts noodzakelijk. Dit geldt voor alle genoemde rijbewijscategorieën.

Bij behandeling met middelen die hypo kunnen veroorzaken, anders dan insuline

U kunt geschikt worden verklaard om aan het verkeer deel te nemen als u voldoet aan alle onderstaande eisen:

- u bent vrij van complicaties;
- u voelt hypoglycemieën goed aankomen;
- u gaat adequaat om met hypoglycemieën én
- u wordt geregeld gecontroleerd door een diabetesdeskundige.

Klein rijbewijs

Op basis van een aantekening door een keurend arts gebeurt dit voor een termijn van maximaal tien jaar. Iedere tien jaar is ook een rapport van een oogarts noodzakelijk.

Groot rijbewijs

Op basis van een onderzoek door een onafhankelijke internist gebeurt dit voor een termijn van maximaal vijf jaar. Iedere vijf jaar is ook een rapport van een oogarts noodzakelijk.

Bij behandeling met insuline

Klein rijbewijs

Op basis van de aantekening van de keurend arts kunt u worden goedgekeurd als u voldoet aan alle onderstaande eisen:

- u bent vrij van complicaties;
- u voelt hypoglycemieën goed aankomen;
- u gaat adequaat om met hypoglycemieën én
- u wordt geregeld gecontroleerd door een diabetesdeskundige.

Dit kan voor een termijn van maximaal tien jaar. Iedere tien jaar is ook een rapport van een oogarts noodzakelijk.

- [mobiel en veilig](#)
- [verklaring van rijvaardigheid en rijgeschiktheid](#)
- [gestelde eisen](#)
- [rijtest](#)
- [colofon](#)

Hoe vraagt u een Verklaring van geschiktheid aan voor een klein rijbewijs?

- 1 Koop het formulier Eigen verklaring (eventueel met geneeskundig verslag) bij gemeentehuis, rijsschool of theorie-examencentrum van het CBR. Vul het formulier zelf in.
- 2 Vraag een arts om een aantekening. Als u ouder bent dan zeventig jaar, vraagt u de arts ook het Geneeskundig verslag in te vullen.
- 3 Stuur de Eigen verklaring naar het CBR. Hebt u al langer dan tien jaar diabetes? Dan raden wij u aan meteen een rapport van een oogarts mee te sturen. Het keuringsformulier voor de oogarts kunt u [hier](#) downloaden.

De medisch adviseur van het CBR kan u vragen een medische keuring door een specialist te ondergaan. Hij kan u tevens vragen een rijtest af te leggen. Het rijbewijs wordt voor maximaal tien jaar verlengd.

Groot rijbewijs

Wie insuline gebruikt, komt vanwege de Europese richtlijn voor het rijbewijs slechts in zeer uitzonderlijke gevallen in aanmerking voor een groot rijbewijs. U moet in ieder geval voldoen aan de volgende voorwaarden:

- u bent vrij van complicaties aan ogen, zenuwstelsel en hart en bloedvaten;
- u voelt hypoglycemieën goed aankomen;
- u gaat adequaat om met hypoglycemieën;
- u doet aan zelfcontrole;
- u hebt een goed inzicht in uw ziekte én
- u wordt geregeld gecontroleerd door een diabetesdeskundige.

Het onderzoek moet worden uitgevoerd door een onafhankelijke internist. Op basis hiervan kunt u maximaal voor drie jaar rijgeschikt worden verklaard. Iedere vijf jaar is ook een rapport van een oogarts noodzakelijk.

Het gezichtsvermogen

Diabetes heeft altijd invloed op het gezichtsvermogen, hoe goed de diabetes ook wordt gereguleerd.

Hieronder vindt u een samenvatting van de eisen aan het gezichtsvermogen (zie hoofdstuk drie van de '[Regeling eisen geschiktheid 2000](#)');

- De gezichtsscherpte voor de categorieën in groep 1 is, eventueel met bril of contactlenzen, minimaal 0,5 met twee ogen samen. Bij mensen met één functioneel oog haalt dit oog minstens een gezichtsscherpte van 0,6.
- De gezichtsscherpte voor de categorieën uit groep 2 is, eventueel met bril of contactlenzen, minimaal 0,8 op het beste oog en minstens 0,5 op het minst goede oog.
- Het gezichtsveld is horizontaal minstens 140 graden.
- Bij een progressieve oogaandoening zoals diabetische retinopathie of staar, is een oogartsrapport nodig om te beoordelen of een beperking van de geschiktheidstermijn aan de orde is. Progressieve aandoeningen leiden vrijwel altijd tot ongeschiktheid voor rijbewijzen van groep 2.
- Is de gezichtsscherpte verminderd, dan gaat u altijd naar de oogarts. Het CBR hanteert de grens dat het beste oog minstens 0,7 moet halen voor groep 1 rijbewijzen of 0,8 voor groep 2 rijbewijzen.
- Mensen met diabetes moeten elke tien jaar een oogartsrapport overleggen. Dat mag een recent rapport van de eigen oogarts zijn. Bij personen die middelen gebruiken die een hypoglycemie kunnen veroorzaken, geldt een termijn van vijf jaar voor groep 2 rijbewijzen.

- [mobiel en veilig](#)
- [verklaring van rijvaardigheid en rijgeschiktheid](#)
- [gestelde eisen](#)
- [rijtest](#)
- [colofon](#)

Soms is een rijtest bij het CBR noodzakelijk

Is er bij u sprake van bijvoorbeeld retinopathie of neuropathie? Of heeft er een amputatie plaatsgevonden? Dan kan de medisch adviseur van het CBR vragen om een toetsing van uw praktische rijgeschiktheid. Dit gebeurt met een rijtest. Deze test vindt plaats onder toezicht van een deskundige praktische rijgeschiktheid van het CBR. U legt de test in principe af in uw eigen auto. Het doel ervan is om een beeld te krijgen van uw mogelijkheden en eventuele beperkingen bij verkeersdeelname. En om te beoordelen of er misschien aanpassingen in de auto noodzakelijk zijn. De rijtest zelf is gratis. U hebt alleen extra kosten als u een lesauto moet huren.

Niet vrijblijvend

Hoewel een rijtest geen rijexamen is, is de uitkomst van de rijtest niet vrijblijvend. Noodzakelijke aanpassingen worden via een code op het rijbewijs vermeld. Dit betekent dat het rijbewijs alleen geldig is als u rijdt in een voertuig met de vermelde aanpassingen. Doet u dat niet, dan rijdt u met een ongeldig rijbewijs. En bent u niet verzekerd.

Als u ernstige functiestoornissen van uw ledematen heeft, dan wordt u voor maximaal drie jaar geschikt verklaard om te rijden. Dit gebeurt uiteraard alleen als de uitkomst van de rijtest positief is.

Ernstige aandoening? Meld het a.u.b.

Hebt u een rijbewijs en krijgt u een ziekte of aandoening die de rijgeschiktheid kan beïnvloeden? Dan vragen wij u dit tussentijds melden bij het CBR. Dat doet u met het formulier Eigen verklaring. Ook al is dit vrijwillig, iedereen heeft de morele plicht andere weggebruikers niet in gevaar te brengen.

Vanzelfsprekend staat de verkeersveiligheid voorop bij het CBR. Tegelijkertijd streven we ernaar zoveel mogelijk mensen aan het wegverkeer te laten deelnemen. De medisch adviseurs van het CBR kunnen u adviseren over de mogelijkheden.

Hoe vraagt u een Verklaring van geschiktheid aan voor een groot rijbewijs?

- 1 Koop het formulier Eigen verklaring (speciaal voor rijbewijs C en D) bij gemeentehuis, rijnschool of theorie-examencentrum van het CBR. Vul het formulier zelf in.
- 2 Vraag een arts het Geneeskundig verslag in te vullen. Dit moet voor het rijbewijs C, D, CE en DE gebeuren door een arts van een Arbodienst. Bent u ouder dan zeventig jaar, dan mag het ook door een andere arts.
- 3 Stuur de Eigen verklaring met het Geneeskundig verslag naar het CBR.
- 4 Het CBR verwijst u bij gebruik van middelen die een hypoglycemie kunnen veroorzaken, zoals insuline, naar een onafhankelijke internist. Eventueel wordt u verwezen naar een andere specialist, zoals een oogarts.

De medisch adviseur van het CBR kan u vragen een rijtest af te leggen. Het rijbewijs wordt voor maximaal drie jaar verlengd bij gebruik van insuline. Gebruikt u tabletten die een hypoglycemie kunnen veroorzaken? Dan is er maximaal vijf jaar verlenging mogelijk. Bij gebruik van andere tabletten krijgt u maximaal tien jaar verlenging.

- **mobiel en veilig**
- **verklaring van rijvaardigheid en rijgeschiktheid**
- **gestelde eisen**
- **rijtest**
- **colofon**

Eigen verantwoordelijkheid

Voor mensen met diabetes is het rijbewijs tien jaar geldig, net als voor het gros van de weggebruikers. Daarbij doen we een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de bestuurder.

Een groot gevaar voor de verkeersveiligheid is een hypoglycemie. Een bestuurder met diabetes wordt geacht in staat te zijn om hypoglycemieën te onderkennen en te voorkomen. Als u hypoglycemieën niet meer goed voelt aankomen, is het niet verantwoord een motorvoertuig te besturen. Pas als uw behandelend arts vindt dat de waarschuwingssignalen voor een hypoglycemie weer aanwezig zijn, bent u geschikt voor het besturen van een motorvoertuig.

Colofon

Deze brochure is een uitgave van het CBR (Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen). Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Voor meer informatie:

CBR Hoofdkantoor

P.C. Boutenslaan 1
Postbus 5301
2280 HH Rijswijk (ZH)
Telefoon (070) 372 05 00

Inwoners van de provincies Groningen, Friesland en Drenthe kunnen zich wenden tot:

CBR regio Noord

Overcingellaan 13
Postbus 40
9400 AA Assen
Telefoon (0592) 32 48 88

Inwoners van de provincies Overijssel, Gelderland en Flevoland kunnen zich wenden tot:

CBR regio Oost

Hazenkamp 10
Postbus 4046
6803 EA Arnhem
Telefoon (026) 323 87 00

Inwoners van de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland kunnen zich wenden tot:

CBR regio Zuid

Hoevenweg 20
Postbus 7936
5605 SH Eindhoven
Telefoon (040) 250 28 02

Inwoners van de provincies Noord-Holland en Utrecht kunnen zich wenden tot:

CBR regio West-Noord

Naritaweg 150
Postbus 58001
1040 HA Amsterdam
Telefoon (020) 584 02 40

Inwoners van de provincie Zuid-Holland kunnen zich wenden tot:

CBR regio West-Zuid

Lange Kleiweg 30
Postbus 1062
2280 CB Rijswijk (ZH)
Telefoon (070) 413 01 00

Divisie BNOR

Lange Kleiweg 30
Postbus 3206
2280 GE Rijswijk (ZH)
Telefoon (070) 413 03 00

Internet

www.cbr.nl

